

स्थानीय राजपत्र

मेलम्ची नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड (३) असार १५ गते, २०७७ साल संख्या : २

भाग १-

मेलम्ची नगरपालिका सिन्धुपाल्चोक, बागमती प्रदेश, नेपाल

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा बमोजिम मेलम्ची (१) नगरपालिकाको नगर सभाले बनाएको “मेलम्ची नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६” सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

सम्बत् २०७७ सालको ऐन नं .२

मेलम्ची नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६

प्रस्तावना : नेपालको संविधानको धारा १७ को उपधारा (२) (घ) ले प्रत्याभूत गरेको नागरिकको मौलिक हकको प्रयोग र सम्मानमा प्रतिबद्ध हुँदै, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ (संशोधन सहित) को दफा ११ को उपदफा (४) को देहाय (ठ) (२) ले निर्दिष्ट गरेको स्थानीय स्तरका संघ संस्था दर्ता तथा नवीकरण सम्बन्धी अधिकार क्षेत्र भित्र रही स्थानीयस्तरको सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, बैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक, सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, खेलकुद, परोपकारी तथा एल्मुनाई, टोल विकास संस्था, क्लव तथा उपभोक्ता समितिहरू समेतको स्थापना, दर्ता तथा नवीकरण गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न वान्छनीय रहेकोले मेलम्ची नगरपालिकाको नगर सभाले यो ऐन बनाई लागु गरेको छ ।

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो ऐनको नाम “मेलम्ची नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नगर सभाले पारित गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

(३) यो ऐन मेलम्ची नगरपालिका क्षेत्र भित्र मात्र लागु हुनेछ ।

२.परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(१) “संस्था” भन्नाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, व्यवसायिक, खेलकुद लगायतका परोपकारी कार्यहरूको विकास, विस्तार एवं प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएको गैरनाफामूलक संघ संस्था, क्लव, मण्डल, परिषद् अध्ययन केन्द्र लगायत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विकाश निर्माणसंग सम्बन्धित उद्देश्यले स्थापना भएको टोल विकास समिति समेतलाई जनाउँछ ।

(२) “संस्था दर्ता अधिकारी” भन्नाले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई जनाउँछ ।

(३) “कार्य समिति” भन्नाले सस्थाको विधान अनुसार गठन भएको संस्थाको कार्य समिति सम्झनुपर्छ ।

(४) “कार्यालय” भन्नाले मेलम्ची नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय सम्झनुपर्छ

(५) “पदाधिकारी” भन्नाले संस्थाको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष र सदस्यलाई समेत जनाउछ ।

(६) “तोकिएको वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनुपर्दछ ।

३. दर्ता एवं नवीकरण नगरी संघ संस्था खोल्न र संचालन गर्न नहुने : यस ऐन बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि संस्था स्थापना गर्नु हुदैन ।

४.संस्था दर्ता : (१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कम्तिमा सात जना व्यक्तिहरूले संस्था सम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई संस्थाको विधानको दुई प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित संस्था दर्ता अधिकारी समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ ।

(क) संस्थाको नाम

(ख) उद्देश्य, कार्यविवरण तथा कार्यक्षेत्र संस्थाको विधान

(ग) समितिका सदस्यको नाम, ठेगाना, पेशा, सम्पर्क नम्बर र नागरिकताको प्रतिलिपि

(घ) आर्थिक स्रोत

(ङ) संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना र

(च) अन्य आवश्यक विवरण

(२) कुनै पनि संस्था दर्ता गर्दा कार्य समितिको गठन देहायका आधारमा हुनु पर्नेछ :

(क) कम्तिमा एक तिहाई महिला हुनु पर्ने,

(ख) समावेशी सिद्धान्त अवलम्बन गर्न पर्ने,

(ग) अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षमध्ये कम्तिमा एक पदमा महिला हुनु पर्ने ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएपछि संस्था दर्ता अधिकारीले आवश्यक जांचबुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा संस्था दर्ता गरी स्वीकृत भएको एकप्रति विधान प्रमाणित गरी दर्ताको प्रमाण पत्र दिनेछ ।

(४) संस्था दर्ता अधिकारीले कुनै संस्था दर्ता गर्न नमिल्ने देखेमा सोको कारण सहित आवश्यक कागजात पुनः पेश गर्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

(५) संस्था दर्ता अधिकारीले उपदफा (४) बमोजिमको कागजात पेश गर्दा पनि त्यस्तो संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यस्को सुचना निबेदकलाई दिनु पर्नेछ र निबेदकले सुचना प्राप्त गरेको मितिले ३५ दिनभित्र त्यस्तो निर्णय उपर नगर प्रमुख समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (५) बमोजिमको उजुर प्राप्त भएपछि नगर प्रमुखले आवश्यक जांचबुझ गर्न लगाई त्यस्तो संस्था दर्ता गर्न मानसिव ठहराएमा सो संस्था दर्ता गर्न संस्था दर्ता अधिकारीलाई आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश भएपछि संस्था दर्ता अधिकारीले संस्था दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिमको निवेदन, प्रमाणपत्रको ढाँचा, अबधि, नवीकरण र नवीकरण दस्तुर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५. संगठित संस्था मानिने : (१) यस ऐन अन्तर्गत दर्ता भएको प्रत्येक संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ । सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।

(२) संस्थाले व्यक्ति सरह अचल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न उपभोग गर्न र बेचबिखन गर्न सक्नेछ ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न सक्नेछ र सो उपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्नेछ ।

(४) कुनै पनि संस्थाले बढीमा दुईवटा विषयसँग मात्र सम्बन्धित रही कार्य गर्न सक्नेछ ।

(५) कुनै पनि संस्थाले आफ्नो कुल बजेटको मुल हिस्सा लक्षियत वर्गप्रति केन्द्रित गर्नु पर्नेछ ।

६. नवीकरण गर्नुपर्ने : यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको संस्थाले प्रत्येक संस्थाले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले चार महिनाभित्र तोकिएको दस्तुर बझाई नवीकरण गर्नु पर्नेछ । नवीकरण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

७. संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर : (१) कुनै संस्थाले आफ्नो संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा त्यस्तो संस्थाको कार्य समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्तावउपर छलफल गर्न संस्थाको विधान बमोजिम विशेष साधारण सभा बोलाउन सक्नेछ ।

(२) एउटै उद्देश्य भएका संस्था एक आपसमा गाभिन चाहेमा संस्थाको कार्य समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्ने संस्थाको विधान बमोजिम विशेष साधारण सभा बोलाउन सक्नेछ ।

(३) विशेष साधारण सभामा तत्काल कायम रहेका कुल सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारण सभाबाट पारित भएको मानिनेछ ।

तर सो प्रस्ताव लागू गर्न संस्था दर्ता अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(४) विशेष साधारण सभा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

८. संस्थाको सम्पत्ति : (१) कुनै पनि संस्थाले आफ्नो सम्पत्ति सम्बन्धी विवरण दुरुस्त रूपमा राखी एकप्रति सम्बन्धित संस्था दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विधान विपरित संस्थाको कुनै सम्पत्ति हिनामीना, दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा संस्था दर्ता अधिकारीले स्थानीय प्रहरी प्रशासनको सहयोग लिई त्यस्तो सम्पत्ति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा गर्ने, रोक्का गर्नेबाट फिर्ता लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाईदिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम संस्थाको सम्पत्ति फिर्ता गर्ने गरी संस्था दर्ता अधिकारीले गरेको कारबाहीमा चित्त नबुझे व्यक्तिले नगर कार्यपालिका समक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।

(४) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा लिखत वा प्रतिष्ठा बिरुद्ध कुनै अपराधजन्य कार्य गरेमा त्यस्तो संस्था, संस्थाको कुनै

सदस्य वा व्यक्ति विरुद्ध संस्था दर्ता अधिकारीले प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दाको कारबाही चलाउने प्रकृया अगाडि बढाउन सक्नेछ ।

७. दर्ता नभई स्थापना भएका संस्थाले दर्ता गर्ने : (१) यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता नभई स्थापना भएका संस्थाहरूले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन महिनाभित्र यो ऐन बमोजिम संस्था दर्ता गर्नुपर्नेछ ।

(२) यस अघि संघीय ऐन बमोजिम दर्ता भएका यस नगरपालिका क्षेत्रभित्रका संघसंस्थाहरूले यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले ६ महिनाभित्रमा यस नगरपालिकामा आफ्नो प्रमाणित विधान एक प्रति संलग्न गरी तोकिएको दस्तुर तिरी अद्यावधिक गराउनु पर्नेछ ।

(३) स्वीकृति नलिई कार्य गर्न नपाईने : संघीय एवं प्रदेश कानून बमोजिम दर्ता भएका संस्थाहरू वा राष्ट्रिय-अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूले यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र सेवा क्षेत्र निर्धारण गरी कुनै कार्य गर्न आएको अबस्थामा नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमका संस्थाहरूले स्थानीय कुनै संस्थाको साझेदारीतामा मात्र आफ्नो कार्य संचालन गर्न सक्नेछ ।

९. आर्थिक कारोवारको विवरण पठाउनुपर्ने : (१) कुनै संस्थाको कार्य समितिले आफ्नो संस्थाको आर्थिक कारोवारको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष नगरपालिकामा पठाउन पर्नेछ ।

१०. लेखा जांच गर्ने : (१) संस्था दर्ता अधिकारीले आवश्यक देखेमा संस्थाको हिसाब आफुले नियुक्त गरेको कुनै अधिकारीबाट जांच गराउन सक्नेछ ।

(२) लेखा जांच गर्ने अधिकारीले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(३) लेखा जांच गर्ने अधिकारीले संस्था दर्ता अधिकारीले तोकिएको म्यादभित्र हिसाव जांचको प्रतिवेदन संस्था दर्ता अधिकारी समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोकसान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने लागेमा संस्था दर्ता अधिकारीले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोकसानी असुल उपर गर्न प्रचलित कानूनबमोजिम कारवाही चलाउन सक्नेछ ।

(४) संस्थाको वित्तीय विवरण दोहोरो लेखा प्रणाली अनुसारको ढाँचामा राख्नु पर्नेछ ।

(५) प्रचलित सार्वजनिक खरिद ऐनको प्रतिकूल हुने गरी संस्थाले आर्थिक कारोवार गर्ने छैन ।

(६) तीन वर्षसम्म लगातार नवीकरण नगर्ने र नियमित साधारण सभा नगर्ने संस्था उपर संस्था दर्ता गर्ने अधिकारीले कारवाही गर्न सक्नेछ र पाँच वर्षसम्म नवीकरण नगर्ने संस्थाको सम्पत्ति संस्था दर्ता गर्ने अधिकारीले जफत गर्न सक्नेछ ।

तर प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन सकिनेछ ।

११. निर्देशन दिने : नगरकार्यपालिकाले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धीत संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

१२. नविकरण गर्नुपर्ने : यस ऐन बमोजिम दर्ता स्थापना भएका संस्थाले तोकिए बमोजिम प्रत्येक वर्ष नविकरण गराउनु पर्नेछ ।

१३. दण्ड सजाय : (१) दफा ४ वा दफा ६ बमोजिम दर्ता वा स्वीकृति नलिई वा नवीकरण नगरी संस्था संचालन गरेमा त्यस्तो संस्थाको कार्य समितिका सदस्यहरुलाई संस्था दर्ता अधिकारीले जनही पचास हजार रुपैयांसम्म जरिवाना गरी त्यस्तो संस्थाको चल अचल सम्पत्ति र कागजपत्र जफत गर्न सक्नेछ ।

(२) दफा ९ बमोजिम लेखाको विवरण नपठाएमा कार्य समितिका सदस्यहरुलाई संस्था दर्ता अधिकारीले जनही पन्ध्र हजार रुपैयांसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(३) दफा १० बमोजिम लेखा जाँच गर्ने अधिकारीले मागेको बिबरण नदिने, कागजपत्र नदेखाउने वा सोधेको प्रश्नको जबाफ नदिने संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई संस्था दर्ता अधिकारीले जनही पन्ध्र हजारसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

१४. निलम्बन र खारेजी : यस ऐन बमोजिम दर्ता भएका संस्थाले देहायका कुनै कार्य गरेमा संस्था दर्ता गर्ने अधिकारीले निलम्बन गर्न सक्नेछ :

(क) संस्था दर्ता अधिकारीले माग गरेको विवरण उपलब्ध नगराएमा,

(ख) तोकिएको कार्यक्षेत्रभन्दा बाहिर गई कार्य गरे गराएकोमा ।

(२) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएका संस्थाहरूले देहायका कुनै कार्य गरे गराएमा संस्था दर्ता अधिकारीले त्यस्तो संस्था खारेज गर्न सक्नेछ :

(क) अनुमति नलिई अर्को संस्थामा गाँभेमा,

(ख) संस्थाको उद्देश्य हेरफेर गरेको विषयक स संस्था दर्ता अधिकारीको पूर्व स्वीकृति नलिई कार्यान्वयन गरेमा,

(ग) नगरपालिकाले दिएको निर्देशन पालना नगरेमा,

(घ) संस्थाको सम्पत्ति हिनामिना गरेमा,

(ङ) लगातार तीन वर्षसम्म संस्था नवीकरण नगराएमा ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम निलम्बन गर्दा वा उपदफा (२) बमोजिम खारेजी गर्नु भन्दा पहिला त्यस्तो संस्थालाई सफाइ पेश गर्ने मनासिव मौका दिनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (३) बमोजिम संस्थाले पेश गरेको सफाइ मासिव देखिएमा संस्था दर्ता अधिकारीले निलम्बनको प्रकृत्यालाई स्थगन गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको निर्णय चित्त नबुझेमा त्यस्तो संस्था वा पदाधिकारीले नगर प्रमुख समक्ष उजुरी गर्न सक्नेछ ।

१४. पुनरावेदन : दफा १२ बमोजिम संस्था दर्ता अधिकारीले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझेमा ३५ दिनभित्र नगर प्रमुख समक्ष पुनरावेदन गर्न सकिनेछ ।

१५. संस्थाको बिघटन र वा खारेजी : (१) संस्थाको विधान बमोजिम कार्य संचालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवस संस्था विघटन वा खारेजी भएमा त्यस्तो संस्थाको सम्पूर्ण जायजेथा नगरपालिकामा सर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको संस्थाको दायित्वको हकमा सो संस्थाको जायजेथाले खामेसम्म त्यस्तो दायित्व नगरपालिकाले व्यहोर्नेछ ।

१६. नियम बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

१७. संघीय वा प्रदेश ऐन बमोजिम दर्ता गर्नुपर्ने : कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने सम्बन्धमा संघीय ऐन वा प्रदेश ऐनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि त्यस्तो संस्था सोही ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नु पर्नेछ ।